National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 08.04.1932, page 2

אמר עזמות

כסבורים אתם, רבותי, שאלמד אתכם פרק בהלכות שחיטה ומליקה, שהן מעניני־דיומא רחמנא ליצלן?—חס ושלום! שהרי אין תכלית לחפץ את עתונינו להוצאה קרימינאלית ולטפל במדור שלו בעניני הויגות ושפיכת דמים: הן זהו ענין לתדהר וחומר מצוין ל„בלש", אך לא לרי עזמות.

מוטב, לדעתי, שנשוחח על ענינים יותר משמחים, יותר עליזים ויותר מרגיעים את הלב, ושנטייל יחד ארוכות וקצרות בין התיירים שלנו כדי לשמע מה בפיהם ולדעת מה בלבם והעיקר־מה ב כ י ס ם...

ומוטב, רבותי, שנעלה קצת על כנפי הגמל־חפורה ונרפרף יחד על גבי היריד והתערוכה, ונתבונן היטב אל המכבים ואל הספורט וביחוד אל הפוטבאל כי ביריד זה של עכשיו — ז ה ו המטבע העובר לסוחר!

ואפילו הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא „ספורטסמן" וחסיד נלהב לכדור רגל מלפני כמה אלפים שנה, כפי שהעיד עליו הדרשן הידוע מטאה שערים.

זה היה מיד אחר המאורעות בירושלים, והרב ב"צ ידלר בא במו"מ עם ב"כ ה„מכבי" בעירנו בדבר ביטול המשחק של כדור־רגל ב ש ב ת. עמד הדרשן לפני הקהל ודרש את דרשתו בשב"ק לאמר:

— „ראבוסיי"! בעיני ראיתי איך עמדו החלוצים והצילו את מאה־שערים מידי הגויים... עליונו ללמד את בנינו „פוטבאלל"... שהרי גם הקב"ה חובב את כדור ה ר ג ל. והא ראיה: למה לא קרא את שלשת חגי ישראל, פסח, שבועות וסוכות, בשם שלשה ר א ש י ם, כי הלא הראש היא עטרת הגוף שמניחים עליו את התפילין־של־ראש? ולמה לא קרא את שלשת החגים הקדושים שלנו בשם „שלש־ידים" על שם ה י ד, שמניחין עליה את התפילין־של־יד, אלא דוקא „שלש רגלים" על שם הרגל ולכבוד כ ד ו ר־ה ר ג ל, ללמדך שאפילו כביכול היה אוהב תמיד את ה„פוטבאלל"...

הוא אשר אמרתי לכם פעם: א„י דמתה לגן־ערן", שיש בו כל מיני חיות ובהמות, עץ־הדעת וגם אילני־סרק וביחוד ב ר ו ש י ם. שקודם הולך מראל"צ ועד עזמות!

מר ברושי הוא, כידוע, מורה דרך מומחה ובקי ורגיל לא רק ליוצאי מצרים אלא גם לתיירים מיוצאי־פולין, ונתירין ליה שבילי דא"י עוד יותר משבילי דקהירו..

והא ראיה: למחרת יום האיצטדיון בת"א, בעש"ק העבר,—כך מספר לי במרירות מר ר. ס—ל מבני ראל"צ, עד ראיה ושמיעה—באה קבוצת תיירים מפולין בלוית מר ב. לבקר את אם־הקיבוצים בארצנו, ולאחר שטעמו קצת „לחיים" ולא שבעה עינם מראות את הפרדסים והכרמים של המושבה, פנה אליהם המורה־דרך, ואמר להם בזירגון את הדברים האלה:

— „אם יניחו אכר אחד מראל"צ על כף אחת של המאזנים ועל הכף השנית את הזהב שקבל מהברון, הזהב יכריע"...

זהו לשונו, ממש, לשון־הזהב של המורה־דרך ה ש מ א ל י, לתיירים העברים. וראשון־לציון הבורגנית הנה הנם!

לזות־שפתים ודברי רכילות כאלה שמעו אזני לא פעם מפי ה„נאידים" הערבים בבואם עם תיירים לשכונה יהודית בירושלים או למושבה עברית, אלא שהסוכנות שלנו השכילה והעמידה כנגדם מורי דרך ע ב ר י ם משלנו. ושואל אני אם לא הגיע הזמן, שגם התאחדות האכרים הבורגנים ימ"ש יפתחו אף הם בי"ס מיוחד למורי־דרך של המושבות כנגד ה„נאידים" של הסתדרות־העובדים, שאם נניח רק את מ נ ה י נ י ה על כף אחת של המאזנים ועל הכף השניה מימין את הכייליונים שקבלו מעם ישראל כלו, ה ע מ ק יכריע...

אבל מספר לי בן־דוד, מלך הצלמים בירושלים, בנסענו יחד במכונית המרווחה והנעימה של „הנה" ובשבתנו מנדו על כסא אחד בשכנים מבים ואהובים, כי ביום רביעי זה היה בראל"צ וגם נש שמו עם קבוצת תיירים מגרמניה, ציבור־סלוב־קיה ורומיניה.

מר מאירוביץ—בן ספר לי—ניחר גרונו כבר מלספר ולחזר לכל התיירים למיניהם מאה פעמים ואחת על הפקמון שלו, כי בראשית היו כאן גבעות חול ומדבר שממה ובמשך 50 שנה הכינו לתיירים כבישים טובים, וביחוד הכביש החדש והנאה. וגם יינות טובים ומשובחים, כי איך נוכל לתרים את הקרן, מבלי שתית יין סוטרן?

בקיצור, כשראה אחד התיירים את בן־דב המחזיק מכונת־קודק סטנה בידו, חשבחו לתייר.

— מאיזה ארץ באת הנה?—שאל אותו התייר הגרמני בלשונו.

— מאוקריינה, ענה בן־דב בניחותא כדרכו.

— אח, זו?"—תמה התייר—אתה בא מ„רוס־לאנד"? הגם אתה באת ל„מכביאדה"?...

— כן, אני באתי עוד ל„מכביאדה" הראשונה בא"י...

— היכן היה זה? — שאל התייר בתמיהה גדולה.

— ברחובות...

— „אח, סו"!, כ ט ב י ם, גם אנחנו היינו שם.

— לא ע כ ש י ו בטנים, העיר לו הצלם, כי אם במכבידה שלפני עשרים שנה...

— האם היית גם אז ובאת גם הפעם? „זעהר נעט!" (נאה מאד).

— לא, ענה בן־דב, הייתי רק פעם אחת, מאז ועד עתה...

— „אה, סו?, הבין סו"ם התייר הגרמני, הנר „הייר" זה עשרים שנה בארץ? אנחנו, לצערנו, נוסעים מחר חזרה...

ובשעת דבורו רבקה לשונו קצת לחכו ריין ל„בלי חוש" נצנץ מתוך עינו...

התיירים שלנו, מספר לי בן־לויתי, הלבו כבר עולם־התוהו, חולמים בהקיץ ומוסקסמים; ומדוע לא?—הן הכל מוכן לפניהם: כבישים, נאומים, שוטרים יהודים, לשון־קדש, רקודים, יריד, וגם משקה טוב ו„לחיים" מכרמי ישראל—לב התייר, מה אתה חומד עוד?

לא לחנם אמר יהודי פולני לדיזינגוף במסבה שנערכה בת"א לכבוד התיירים מפולין, במבטא הפולני שלהם:

— „ר' מאיער! יבולים הנכם לעשות בי כחפצכם, „יאך בלאב דו—ן!" (אני אשאר כאן!)...

ואחר התיירים הגרמנים, שטעם ביום רביעי זה מעט „טוקאי" מראל"צ, צעק: לא יין זה, כי אם „מדיצינה", רפואה ושקוי לעצמות!

ולאחר שנעשו התיירים והתיירות שלנו קצת ב„גילופין", נתפרקדו במכונית הרחבה, נתחבקו וזע"ז בהיבה ופתחו פיהם בשירים— ג' מ נ י ם...

ולא זזה הכנופיא משם, עד שלא הסכים הנהג ש ש התובב מר מאירוביץ להצטלם עמם יחד, זכר ו ס מ ל, כך אמרו, למושבת בת חמשים בא"י...

— וכך דרכם של אחב"י, הענירה לי תלמידתי, בהכנסנו יחד אל מגרש התערוכה ביום שלישי זה, שהם נזכרים רק ברגע האחרון. בעוד 48 שעות תהיה הפתיחה, היא מוסיפה, ועוד לא גמרו את ההכנות.

— אין דבר נחמתי אותה, „ערב פסח" עכשיו אבל אל „הסדר" ישבו כל היהודים בתערוכה כמלכים וכבני מלכים...

אבל איך אפשר לעשות את הפתיחה, היא אומרת, אם לא הביאו עדיין את הסחורות ולא צבעו עדיין את הפירות?

— אין דבר, נסיתי לנחמה שוב, יעשו עוד „פתיחה" שניה וגם „שלישית" כמו במכללה...

ואמנם דמתה התערוכה ל„ערב פסח". הגנה והפרדסים שנטעה „תנובה" במגרש רק אתמול או שלשום יפרחו בשעת הפתיחה, יציצו ויתנו גם אשכולות הנפוחי זהב וכוסות מיץ...

הצבעים הטריים והלחים שמעביר הצובע הוים על הפרשים ודבקו לשמלות הגברות כצבע הקשת אשר בשמים.

— וחשבו התיירים, הוסיפה בת־לויתי, שזו האפנה הא"י, המודה האחרונה של ת"א...

ואולם, כפי הנראה, חלק הארי יטלו הסוכרים בתערוכה, ושני ה„נומרים" הכי מעניינים של־הם יהיו שני באי כחם: אחד רוסי טהור, שקבל ויזה לשלשה חדשים ואחד יהודי שזמן חויזה הדים לומטית שלו הוא לחמש שנים...

שניהם צנועים — מתאכסנים לא ב„פלטין" ולא בסן־רימו כי אם ב„הרצליה" של חגי גורביץ.

— „אשרי יושבי ביתך", זהו הסיסמא שלהם שנמסרה להם מבנוה. לא לסינמה ולא ל„ביסה" ואף לא ל„אהל", אלא בתוך אהלי התערוכה, לבנין האבן הגדול, ששכר־דירתו עלה להם ביותר מ1200 לא"י.

— לא אסמוך כי אם בולבמין מרוסיה, לא פרוקלמציות כי אם פירות־גינוסו של אוקריינה, ולא ספרות בלתי חוקית אלא הוברות על—ביי־ביגיאן. חבל רק, שלא שלחו להצגה את אחיו של ויצמן משם...

— „ובראות הי דרכי איש גם אויביו ישלים עמו"—פסק לי יהודי זקן מברדיצ'וב בשובנו יחד במכונית לירושלים. לא רק ה„פוני" בא אלינו לם צוא קונים ב„יריד" שלנו, אלא גם המיניסטר הרומיני קודריאנו, ראש הצורדים של ה„ברזל" בארצו.

— „המיצר לישראל לא נעשה ר ש" — פסק שכנו הרב את פסוקו אף הוא—„וכל שונאינו יבו צאו בא"י שוק טוב לסחורותיהם"...

ובינתים נתעורר וכוח שלום בין הנוסעים על א"י והנלות ואחרי וכוחים ארוכים, כשהגענו ל„שער העמקים" החליט חיהודי מברדיצ'וב, יהודי פקח בעל מאות חזקן חיורד על פי מרותיו ואמר:

— טוב לקבל כאן מכת מלקבל ש ם (בגלות) נשיקה.

— ועל זה העיר שכנו הרב התייר מאמריקה:

— טוב לקבל כאן נשיקה מלקבל ש ם מכה...

ומן הצד ענתה חלוצה צעירה:

— לא,רבותי, טוב לקבל כאן נשיקה אחת מלקבל שם שתים...

וכל הנוסעים מחאו כף לאות הסכמה כללית וחגיגית.

— מה שמכם? —שאלתי מאת הרב מאמריקה, יהודי בעל צורה ובגדים נאים.

— דיקשטיין, ענה לי בחביבות מתוך משקפיו האמריקאיים.

— היש לכבודו קרובים?—שאל מאתו היהודי מברדיצ'וב.

— כן. ענה הרב, ה„פוקס" שלי.

— הפקיד דיקשטיין? — שאל בחור אחר מן הצד.

— לא, ידידי, ה„פוקס", ברפקו בידו על ת כ י ס...

ומתוך דפיקתו החזקה ניכר כי יש לו קרוב עשיר בניו יורק.

ויודע הדב חחביב חזה פרק בברכות הנהנין.

בבואו לת"א כך ספר, ברך ברכת המציב גבול אלמנה.

בעברנו בין הפרדסים הפורחים וריח־הבשם עלה באפו נשם מלוא ריאתו ואמר בקול רם: שברא אילנות טובים להנות בהם בני אדם.

בדרך העלית לפני „קסטל" עמה לפנינו סכרנית צבורית ונגעה בקצה מכוניתנו. תריס שתי עיניו ולחש את ברכת „הגומל".

ובהגיענו ל„מחנה יהודה" עמדה המכונית, ולנגד עינינו הופיעו בעליה השלישית תמונות מרהיבות עין של נשים ב„דיקולטה" ובחורים חדומים לתמונות ה„זיורנאל" של האופנה שהם ירשבים כגולמים לפני כוסות בירה, ומלמעלה מתנוססות באותיות של קידוש לבנה המלים בעברית וצרפתית „קזינו דה פריז"—הביט הרב רגע אל „פריז של ירושלים", וקרע קריעה גדולה.

ולסוף ותקו טעות:

בתהלוכת „המכביה" בת"א החליטו השופטים בראשותו של אברהם שפירא וחיים ליבוביץ לתת את המידיליה של זהב לפרשי זכרון יעקב „ולמען השלום"—מדליה שניה לרוכבי זודרה.

ואולם בעתון נתפרסם לחיפך: מדליה של זהב ניתנה לחברה ו ג ם אות כבוד לר"י, בחרנה: „וגם חרבונה זכור לטוב".

לאחר שחקרתי בדבר נתברר כי זו היתה טעות ה„בחור הזעצ'צער": פ ר ש י ז " ר ח ם ת ס י ד ח ר א ש ו נ י ם!